

Idrott för personer med funktionsnedsättning

— uppföljning av funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet

Rapportering inom uppdrag Ju2022/01408/IAS

Centrum för idrottsforskning

Dnr CIF 2022/12

Mars 2024

Inledning

Centrum för idrottsforskning (CIF) har sedan 2009 i uppdrag av regeringen att genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens stöd till idrotten. CIF fick 2022 ett utökat uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet. Uppföljningen ska utgå från regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Denna rapport redogör för uppdraget och CIF:s arbete under de första drygt 1,5 åren.

Inledningsvis ges en bakgrund till uppdraget och vår tolkning av det. Därefter följer en redogörelse av idrottsrörelsens arbete inom området. Slutligen redovisas vad som är gjort inom uppdraget och hur planen framåt ser ut.

Uppdraget

CIF fick under april 2022 följande uppdrag:

”Regeringen uppdrar... åt CIF att för idrottsområdet följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86) och utifrån regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken under 2021–2031 (dnr. S2021/06595). I genomförandet av uppdraget ska även målen för den statliga idrottspolitikens beaktas (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr, 2008/09:243). Uppdraget ska utföras med stöd från Myndigheten för delaktighet.”

Ett av regeringens skäl till att ge CIF uppdraget är att personer med funktionsnedsättning i liten utsträckning deltar i den organiserade idrottsverksamheten.¹

I regleringsbrevet för budgetåret 2023 avseende anslag 13:1 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, anslagspost Bidrag till idrottsforskning anges följande:

”...till Centrum för idrottsforskning... samt att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken och utifrån regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031.”²

Definition av funktionshinder och funktionsnedsättning

Enligt Socialstyrelsen definieras funktionsnedsättning och funktionshinder enligt följande:

- Funktionsnedsättning: ”nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga”
- Funktionshinder: ”begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen”³

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken

Följande går att läsa gällande det nationella målet för funktionshinderspolitiken:

”Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full

---

¹ Regeringsbeslut 2022-04-21. Ju2022/01408/IAS. ”Uppdrag till Centrum för idrottsforskning”.

² Regeringsbeslut 2022-12-22. Ju2022/03582 (delvis) Ju2022/03642 (delvis). ”Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende anslag”.

³ Socialstyrelsen. <https://termbank.socialstyrelsen.se>

delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.”

”För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- principen om universell utformning,
- befintliga brister i tillgänglighet,
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet, och
- att förbygga och motverka diskriminering.”⁴

Systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken

Regeringen har beslutat om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen ska genomföras av ett antal angivna myndigheter, såsom Folkhälsomyndigheten inom området Hälsa, folkhälsa och social välvård och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor inom området Kultur och fritid. Myndigheten för delaktighet ska ge myndigheterna stöd i arbetet med uppföljningen.

Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet och hur arbetet med de fyra områden för genomförande har beaktats. Uppföljningen ska årligen lämnas till regeringen i myndigheternas årsredovisning. En utgångspunkt för uppföljningen kan vara en nulägesbeskrivning. Uppföljningen kan innefatta såväl kvantitativ som kvalitativ redovisning.⁵

Mål för den statliga idrottspolitiken

Målen för den statliga idrottspolitiken är att statsbidraget ska ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.⁶

I regeringens förordning om statsbidrag till idrottsverksamhet framgår att bidraget, med få undantag såsom medel till riksidadrottsgymnasierna, är öronmärkt för föreningsidrott.⁷

Uppföljning av statens stöd till idrotten

CIF har sedan 2010 på uppdrag av regeringen löpande genomfört en uppföljning av statens stöd till idrotten (Ku2009/01978). Uppföljningen består av ett antal indikatorer. Inom ramen för uppföljningen ingår även fördjupningsstudier. Regeringen bestämmer vilka fördjupningsteman som CIF ska studera.

Vår tolkning och formandet av uppdraget

Med utgångspunkt i CIF:s uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken och relaterade dokument har vi formulerat följande utgångspunkter:

⁴ Regeringens proposition 2016/17:188. ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken”.

⁵ Regeringsbeslut 2021-09-23. S2019/02213 S2021/06595. ”Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031”.

⁶ Regeringskansliet. ”Mål för civila samhället och idrott”. Webbsida.

⁷ Sveriges riksdag. ”Förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet”.

- Uppdraget är en del i CIF:s regeringsuppdrag att följa upp statens stöd till idrotten. I princip innebär det en avgränsning av vår uppföljning till sådan idrottsverksamhet som ingår i Riksidrottsförbundet (se Mål för den statliga idrottspolitiken). Vi har dock valt att bredda vår definition av personer med funktionsnedsättning, jämfört med för Svenska Paraspportförbundet eller Riksidrottsförbundet⁸, till att även till exempel inkludera idrott för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF-diagnos)⁹.
- Uppdraget ska relateras till CIF:s regeringsuppdrag att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid – Centrum för idrotts- och friluftsanläggningar (CIFA).
- En del av uppföljningen ska bestå av forskning inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. CIF fördelar årligen forskningsbidrag för idrottsrelaterad forskning.
- Uppdraget är långsiktigt.
- Uppföljningen ska redovisas årligen.
- Uppföljningen ska vara systematiskt.
- Uppföljningen ska vara såväl kvantitativ som kvalitativ.
- Uppföljningen kan utgöras av tematiska nedslag, i syfte att fördjupa kunskapen inom ett avgränsat område.
- Uppdraget ska utföras med stöd från Myndigheten för delaktighet.
- Uppdraget ska utföras i kontakt med relevanta organisationer (såsom Svenska Paraspportförbundet).
- Uppdraget ska utgå från ett inkluderingsperspektiv.

En styrka i vårt forande av uppdraget är att det direkt vilar på och inkluderas i CIF:s verksamheter: uppföljning av staten stöd till idrotten, fördelning av forskningsbidrag för idrottsrelaterad forskning och CIFA.

Uppföljningen ska även utgå från en nulägesbeskrivning, vilket beskrivningen av idrottsrörelsens arbete inom området, som ingår i denna rapport, utgör en del av.

Idrottsrörelsens arbete inom området

Inkludering inom idrottsrörelsen har sin grund i Riksidrottsförbundets stadgar¹⁰. Inom idrottens värdegrundsområde *Allas rätt att vara med* står följande:

”Allas rätt att vara med innebär att alla som vill ska kunna vara med utifrån sina förutsättningar. Alla som vill, oavsett nationalitet, etniskt ursprung, religion, ålder, kön eller sexuell läggning samt fysiska och psykiska förutsättningar, får vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet.”

Idrottsrörelsens inkluderingsarbete innefattar insatserna inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. Inkluderingsarbetet ingår bland annat i idrottsrörelsens förändringsarbete – Strategi 2025¹¹, som även innefattar utvecklingsresan *Inkluderande idrott för alla*. I verksamhetsinriktningen 2022–2023¹² för Riksidrottsförbundets och SISU Idrottsutbildarna finns följande beskrivet inom utvecklingsresan:

RF ska:

- ”Utveckla kompetensstöd för att stödja idrott för personer med funktionsnedsättning.”

⁸ Se Svenska Paraspportförbundet, Definition av idrott för personer med funktionsnedsättning samt Ekonomiskt stöd (Verksamhetsstöd IF – LOK-stöd)

⁹ År 2013 publicerade CIF en rapport inom området NPF: *Dolda utmaningar – om unga idrottare med osynliga funktionsnedsättningar*.

¹⁰ Riksidrottsförbundet. ”RF:s Stadgar – I lydelse efter RF-stämman 2023”.

¹¹ Riksidrottsförbundet. ”Strategi 2025”. <https://www.rf.se/rf-arbetar-med/strategi-2025>

¹² Riksidrottsförbundet/SISU Idrottsutbildarna. ”Verksamhetsinriktning 2022–2023”.

Av Riksidrottsförbundets 72 medlemsförbund (specialidrottsförbunden) är det primärt följande två som enbart arbetar med idrott för personer med funktionsnedsättning: Svenska Parasportförbundet (och Sveriges Paralympiska Kommitté – Parasport Sverige) och Svenska Dövidrottsförbundet. Men även andra specialidrottsförbund bedriver idrott för personer med funktionsnedsättning, då inkluderad med övrig verksamhet.

Riksidrottsförbundets 19 RF-SISU distrikt arbetar regionalt och lokalt med idrottsrörelsens gemensamma frågor, där idrott för personer med funktionsnedsättning är ett område.

Definition av idrott för personer med funktionsnedsättning

Riksidrottsstyrelsen fattade under 2022 beslut om följande:

”Begreppet *idrott för personer med funktionsnedsättning* används som samlingsnamn när Riksidrottsförbundet arbetar med området. De målgrupper som omfattas av begreppet är desamma som finns inom ramen för Svenska Parasportförbundets samt Svenska Dövidrottsförbundets verksamhet. Det vill säga personer med syn-, rörelse- eller intellektuell funktionsnedsättning samt personer med hörselnedsättning.”¹³

Svenska Paraportförbundet

Svenska Parasportförbundet¹⁴ och Sveriges Paralympiska Kommitté (Parasport Sverige) organiserar idrott för följande tre målgrupper:

1. Personer med rörelsenedsättning
2. Personer med synnedsättning
3. Personer med intellektuell funktionsnedsättning¹⁵

Förbundet organiserar idrott inom 11 olika idrotter (alpin skidåkning, boccia, fotboll, goalball, innebandy, längdskidor/skidskytte, mattcurling, paraishockey, rullstolsrugby, showdown och sportskytte).

Förbundet leder även arbetet med Special Olympics¹⁶, som inriktar sig på bredd- och motionsidrott för personer med intellektuella funktionsnedsättningar.

Sveriges Paralympiska Kommitté

Sveriges Paralympiska Kommitté (SPK)¹⁷ ansvarar för den paralympiska idrotten, vilken även inkluderar idrott organiserad inom andra specialidrottsförbund. Det finns 28 paralympiska idrotter.¹⁸

Kompetensstöd

Sedan några år tillbaka arbetar Parasport Sverige tillsammans med Riksidrottsförbundet med att göra svensk idrottsrörelse mer inkluderande för personer med funktionsnedsättning. Parasport Sveriges arbete kan sammanfattas i följande tre områden: 1) Samlat kompetensstöd, 2) Kompetenslyft – stöd till specialidrottsförbund och 3) Inkludering av idrotter.

¹³ Riksidrottsförbundet. ”Begrepp kopplade till diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 13 september 2022.

¹⁴ Parasport Sverige. <https://www.parasport.se>

¹⁵ En intellektuell funktionsnedsättning kan även kallas utvecklingsstörning och innebär svårighet att förstå och lära sig saker. <https://www.1177.se/>

¹⁶ Special Olympics. <https://specialolympics.se>

¹⁷ Paralympics. <https://paralympics.se>

¹⁸ Det finns 28 paralympiska idrotter: 22 sommar (badminton, bågskytte, bänkpress, boccia, bordtennis, cykel, fäktning, fotboll, friidrott, goalball, judo, kanot, ridsport, rodd, rullstolsbasket, rullstolsrugby, rullstolstennis, simning, sittande volleyboll, sportskytte, taekwondo, triathlon) och 6 vinter (alpin skidåkning, längdskidor, paraishockey, rullstolscurling, skidskytte och snowboard).

Det samlade kompetensstödet utgör ett stöd till övriga idrottsrörelsen i form av bland annat utbildningar, information om kommunikation och rekryteringsstrukturer.

Kompetenslyftet är ett riktat stöd till specialidrottsförbunden bestående av utbildning, konsultation, material och nätverk.

Inkludering av idrotter handlar om den pågående processen där Svenska Parasportförbundets idrotter inkluderas i de andra specialidrottsförbunden. Detta är en process som sker i flera steg. Vissa idrotter har inkluderats fullt ut (till exempel rullstolsbasket inom Svenska Basketbollförbundet), medan andra är i en inledande fas.

Svenska Dövidrottsförbundet

Svenska Dövidrottsförbundet¹⁹ är ett specialidrottsförbund som organiserar idrott för personer med dövhet och hörselskada/-nedsättning. Förbundet organiserar 18 olika idrotter (badminton, bangolf, basket, beachvolleyboll, bordtennis, boule, bowling, budo och kampsport, cykel, discgolf, fotboll, friidrott, futsal, golf, orientering, padel, skidor och simning). Deaflympics²⁰ – världsspelen för döva – anordnas vart fjärde år.

Ekonomiskt stöd

Riksidrottsförbundet (RF) fördelar statligt ekonomiskt stöd till idrottsrörelsen.²¹ Stödet tilldelas specialidrottsförbund (SF), RF-SISU distrikt och lokala idrottsföreningar (IF). Följande stöd fördelas inom området idrott för funktionsnedsättning (paraidrott):

- *Verksamhetsstöd SF Paraidrott*²²
Syftet med stödet är att ”ge SF förutsättningar att bedriva och utveckla idrottsverksamhet för personer med funktionsnedsättning”. År 2022 respektive 2023 tilldelades 32 SF verksamhetsstöd. Totalt fördelades 21 250 000 kronor per år.²³ (Se bilaga 1 för fördelning per SF.)
- *Uppdragsersättning Svenska Parasportförbundet*²⁴
Syftet är att ”stödja och stimulera utveckling av paraidrott genom att erbjuda SF och IF kompetensstöd i samverkan med RF.”²⁵ Förbundet tilldelas 3 miljoner kronor per år, 2022 och 2023.²⁶
- *Uppdragsersättning Sveriges Paralympiska Kommitté (SPK)*²⁷
Syftet med stödet är att ge förutsättningar för SPK att fullgöra sina uppdrag – att vid Paralympics nå fastlagda mål. SPK tilldelades 16 miljoner kronor årligen 2019–2022.
- *Verksamhetsstöd IF – LOK-stöd*²⁸
Statligt lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) syftar till att stödja idrottslig föreningsverksamhet för barn och ungdomar mellan 7 och 25 år. För personer med funktionsnedsättning finns ingen övre åldersgräns. Idrottsföreningar som anslutna till ett SF, som tillhör RF, kan ansöka om LOK-stöd.

Följande definition av deltagare med funktionsnedsättning finns i LOK-stödsföreskrifterna:

¹⁹ Svenska Dövidrottsförbundet. <https://www.svenskdovidrott.se>

²⁰ Deaflympics. <https://www.deaflympics.com>

²¹ Riksidrottsförbundet. ”Bidrag och stöd”. <https://www.rf.se/bidrag-och-stod/bidrag>

²² Riksidrottsförbundet. ”Verksamhetsstöd SF Paraidrott 2022–2023”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 3 mars 2022.

²³ Jämför med andra verksamhetsstöd till SF: Barn- och ungdom: drygt 205 000 000 kronor, Elitidrott: närmare 90 000 000 kronor och Vuxenidrott: drygt 20 000 000 kronor. Källa: Riksidrottsförbundet.

²⁴ Riksidrottsförbundet. ”Uppdragsersättning Svenska Parasportförbundet”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 20 november 2021.

²⁵ ”Stegvis ska kompetensstödet övergå till RF och RF-SISU distrikt.”

²⁶ Källa: Riksidrottsförbundet.

²⁷ Riksidrottsförbundet. ”Uppdragsersättning SOK och SPK”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 11 november 2019.

²⁸ Riksidrottsförbundet. ”LOK-stöd”. <https://www.rf.se/bidragochstod/lok-stod>

”Med deltagare med funktionsnedsättning i detta regelverk avses deltagare som med anledning av en rörelsenedsättning, synnedsättning, hörselnedsättning eller intellektuell funktionsnedsättning har behov av särskilt anpassade träningsmetoder, specialanpassad utrustning eller ledare med särskild medicinsk och/eller pedagogisk kompetens.

Deltagare i verksamhet arrangerad av förening ansluten till Svenska Parasportförbundet eller Svenska Dövidrottsförbundet omfattas alltid av begreppet deltagare med funktionsnedsättning.”²⁹

Utöver dessa finns följande stöd som kan användas för området idrott för personer med funktionsnedsättning:

- *Verksamhetsstöd RF-SISU distrikt Strategi 2025*³⁰
RF-SISU distrikten får använda stödet för insatser riktade mot paraidrottare, för att primärt stödja IF att bedriva och utveckla verksamheten för målgruppen.
- *Projektstöd IF Anläggning*³¹
Ett sökbart område är stöd till utrustning för paraidrott. Syftet är att öka tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning.

Utöver dessa kan övriga stöd – organisationsstöd och verksamhetsstöd – till Svenska Parasportförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet också ses som stöd till området idrott för personer med funktionsnedsättning.

Sedan 2020 har idrottsrörelsen dessutom särskilda bidrag från staten i syfte att främja en återstart av föreningsverksamhet efter coronapandemin. Riksidrottsförbundet har öronmärkt en del av dessa återstartsmedel till kompetenslyftet.³² År 2022 erhöll Svenska Paraportförbundet 10 204 000 kronor i återstartsstöd.³³

Arbetet med uppdraget och planen framåt

I detta inledande skede av arbetet med uppdraget har tid avsatts för att tolka och forma uppdraget, samt söka kunskap om området idrott för personer med funktionsnedsättning. Här ingår såväl genomgång av definitioner, idrottsrörelsens arbete och kvantitativa underlag, som kontakt med relevanta organisationer och aktörer. Detta arbete återfinns till stor del i denna rapport.

Ytterligare ett område som vi fokuserat på är en utlysning av forskningsbidrag inom området idrott för personer med funktionsnedsättning.

Eftersom arbetet med uppdraget ska vara långsiktigt och kontinuerligt har CIF:s kansli även påbörjat ett arbete att utveckla och förbättra indikatorer inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. Utöver kvantitativa mått har vi för avsikt att ta fram kunskap genom tematiska nedslag, där till exempel idrott för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF-diagnos) skulle kunna vara ett område.

Ett annat område som vi har för avsikt att inkludera tydligare i arbetet med uppdraget är tillgänglighet och universell utformning. Tanken är att detta område ska kopplas till CIF:s regeringsuppdrag att upprätta och

²⁹ Riksidrottsförbundet. ”Föreskrifter om statligt lokalt aktivitetsstöd”. Fastställda av Riksidrottsstyrelsen 15 januari 2023.

³⁰ Riksidrottsförbundet. ”Verksamhetsstöd RF-SISU distrikt Strategi 2025 2022–2023”. Beslutad av generalsekreterare 26 oktober 2021, reviderad 7 februari 2022.

³¹ Riksidrottsförbundet. ”Riktlinjer Projektstöd IF Anläggning Projektperiod 2022–2023”. Beslutad av generalsekreterare 19 oktober 2021.

³² Riksidrottsförbundet. ”Riksidrottsförbundet 2022 – verksamhetsberättelse med årsredovisning”.

³³ Svenska Parasportförbundet & Sveriges Paralympiska Kommitté. ”Årsredovisning 2022-01-01 – 2022-12-31 för Svenska Parasportförbundet & Sveriges Paralympiska Kommitté”.

driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid – Centrum för idrotts- och friluftsanläggningar (CIFA).

Kontakt med organisationer och aktörer

I regeringsbeslutet för uppdraget är Myndigheten för delaktighet utpekad som en stödjande myndighet. Vi har en pågående dialog med myndigheten kring vårt uppdrag. Myndigheten för delaktighet genomför en panelundersökning – Rivstart – med personer med funktionsnedsättning. Syftet med undersökningen är att få kunskaper om levnadsvillkor och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. När området fysisk aktivitet (förhoppningsvis) blir föremål för panelen, kommer vi att få möjlighet att ta del av och bearbeta dataunderlaget.

Det är viktigt för oss att uppdraget utförs i samverkan med relevanta organisationer och aktörer. Därför har vi kontakt med Riksidrottsförbundet/SISU Idrottsutbildarna, Svenska Parasportförbundet och forskare inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. Vi har även varit i kontakt med Svenska Dövidrottsförbundet, men de avböjde vid tillfället möte med oss. Framåt planerar vi bland annat att söka upp ett eller flera RF-SISU distrikt, för att få kunskap om distriktens arbete inom området.

Kvantitativ uppföljning

Systematisk kvantitativ uppföljning i form av indikatorer kan utgå från utfall (effekt) och/eller aktiviteter (förutsättningar). Indikatorer är statistiska mått som används för att visa eller indikera tillstånd eller förändringsprocesser inom ett område. De syftar till uppföljning över tid och bör vara relativt enkla. Fördelen med indikatorer är just att de kan användas för att peka på hur ett område utvecklas över tid, och kan skapa viss förståelse för en komplexitet. Eftersom indikatorer är relativt enkla analysinstrument är det dock viktigt att de inte likställs med forskningsresultat. Det är också relevant att beakta att indikatorer sällan förklarar varför ett område utvecklas på ett visst sätt. För fördjupad kunskap inom ett område blir det därför nödvändigt att komplettera analyser av indikatorer med kvalitativa analyser och forskning.

Många indicatorsystem bygger på befintlig statistik, och det finns viss på statistik inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. Ett exempel är Statistikmyndigheten SCB:s undersökningar av barns levnadsförhållanden, Barn-ULF. Problem med dessa undersökningar är att de genomförs relativt sällan, har stora felmarginaler och genomgår förändringar (vilket försvårar uppföljning över tid). Ytterligare ett problem inom detta område är att SCB:s definition av funktionsnedsättning skiljer sig från Riksidrottsförbundets. Till exempel inkluderas astma och allergi som en funktionsnedsättning i Barn-ULF, vilket medför att målgruppen i jämförelse blir avsevärt bredare.

Inom idrottsrörelsen finns primärt två data som kan användas som kvantitativa mått inom området idrott för personer med funktionsnedsättning: 1) ”aktiv i idrott” och 2) lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd). Utöver dessa kan man även lägga till resultat i Paralympics.

Samtliga dessa tre mått ingår redan i CIF:s årliga uppföljning av statens stöd till idrotten. I uppföljningen av statens stöd 2022 utvecklades uppföljningen av LOK-stödet något. Svenska Parasportförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet ingår även i sammanställningar av specialidrottsförbunden i uppföljningen, till exempel vid indikatorer som avser ekonomi.³⁴

Förutom i uppföljningen av statens stöd till idrotten, finns statistiken till stor del presenterad på CIF:s webbplats Idrottsstatistik.se.

---

³⁴ Centrum för idrottsforskning (2023). *Statens stöd till idrotten: uppföljning 2022*.

Aktiv i idrott

IdrottOnline är idrottsrörelsens gemensamma verksamhetssystem. Här hanteras ”aktiv i idrott”. Det avser en person som under ett år deltagit minst en gång i någon av idrottsföreningens aktiviteter. Det kan vara en utövare, tränare, ledare, förtroendevald med flera. En person kan vara ”aktiv i idrott” i (och inom) flera specialidrottsförbund. Inom området idrott för personer med funktionsnedsättning kan man följa antalet ”aktiv i idrott” i Svenska Parasportförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet. Över tid är antalet relativt konstant för de två förbunden (tabell 1).

Tabell 1. ”Aktiv i idrott”* för Svenska Parasportförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet 2017–2021

Förbund	2017	2018	2019	2020	2021
Parasport	23 368	23 182	23 336	24 310	24 076
Dövidrott	4 472	4 385	4 532	4 614	4 636

* Med ”aktiv i idrott” menas att man under ett år deltagit minst en gång i någon av föreningens aktiviteter. En person kan vara ”aktiv i idrott” i flera specialidrottsförbund.

Källa: Riksidrottsförbundet/IdrottOnline

Ett problem med ”aktiv i idrott” är att det saknas rutiner för både registrering och resning, vilket påverkar kvaliteten och möjligheten att följa utvecklingen över tid. Ett arbete pågår för att se över och förbättra området. Ytterligare en omständighet som försvårar möjligheten att följa ”aktiv i idrott” i Svenska Parasportförbundet över tid, är arbetet med att inkludera förbundets idrotter inom andra SF.

Lokalt aktivitetsstöd

Det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK-stödet) är ett generellt, statligt aktivitetsstöd riktat till lokala och ideella ungdomsorganisationer. Bidragsberättigade är ideella föreningar anslutna till något av Riksidrottsförbundets specialidrottsförbund. Lokala föreningar ansöker om LOK-stöd i det elektroniska verktyget IdrottOnline. Verksamhet registreras som ”aktiviteter”, ”deltagartillfällen” eller ”deltagartillfällen funktionsnedsatt” (se Ekonomiskt stöd [Verksamhetsstöd IF – LOK-stöd] för definitionen av deltagare med funktionsnedsättning). LOK-stöd syftar till att stödja idrottslig föreningsverksamhet för barn och ungdomar mellan 7 och 25 år. För personer med funktionsnedsättning finns ingen övre åldersgräns. Deltagare i verksamhet arrangerad av förening ansluten till Svenska Parasportförbundet eller Svenska Dövidrottsförbundet omfattas alltid av stödet.

Antal deltagartillfällen för personer med funktionsnedsättning har minskat sedan 2017. En drastisk nedgång skedde under 2020 och 2021. Det förklaras framför allt av att många personer med funktionsnedsättning tillhör riskgrupper, vilka följaktligen drabbades särskilt hårt av coronapandemin och medföljande samhällsrestriktioner (se tabell 2).

Tabell 2. LOK-stöd 2017–2021, deltagartillfällen för personer med funktionsnedsättning*

Förbund	2017	2018	2019	2020	2021
Parasport	224 313	211 733	210 092	101 958	76 502
Dövidrott	61 552	61 659	67 711	45 642	51 032
Övriga förbund	381 616	341 069	331 782	218 343	204 129
Totalt	667 481	614 461	609 585	365 943	331 663

* För personer med funktionsnedsättning finns igen övre åldersgräns.

Denna tabell ingår i uppföljning av statens stöd till idrotten 2022 (tabell 3.1.3.9).

Källa: Riksidrottsförbundet/LOK-stöd

LOK-stöds statistiken visar en nedgång i deltagartillfällen i samtliga åldersgrupper (avser all idrott) mellan 2019 (innan pandemin) och 2021. Den procentuella nedgången var störst för personer med funktionsnedsättning (25 < år – deltagare med funktionsnedsättning), vilket visar att gruppen påverkades hårt av coronapandemin (tabell 3).

Tabell 3. LOK-stöd 2019 och 2021, deltagartillfällen, fördelade på åldersgrupper samt förändring mellan åren

Ålder	2019	2021	Förändring (%)
7–12 år	26 852 809	23 720 172	-12
13–16 år	18 922 289	16 757 249	-11
17–20 år	7 914 492	6 792 708	-14
21–25 år	4 115 543	3 026 339	-26
25 < år*	343 020	175 162	-49
Alla	58 148 153	50 471 630	-13

* För personer med funktionsnedsättning finns igen övre åldersgräns.
Denna tabell ingår i uppföljning av statens stöd till idrotten 2022 (tabell 3.1.3.6).
Källa: Riksidrottsförbundet/LOK-stöd

För att närmare undersöka coronapandemins påverkan på idrottsrörelsen och den efterföljande återstartsprocessen har vi nedan delat upp LOK-stödsstatistiken i perioder om sex månader (vår respektive höst). Samtliga åldersgrupper visar en positiv utveckling. Den procentuella uppgången är störst för personer med funktionsnedsättning (25 < år – deltagare med funktionsnedsättning). Detta kan ses som en lyckad återstartsprocess, särskilt för personer med funktionsnedsättning (tabell 4 och 5).

Tabell 4. LOK-stöd 2021, deltagartillfällen halvårsvis för höst, fördelade på åldersgrupper och kön samt förändring mellan sedan 2020

	7–12 år	13–16 år	17–20 år	21–25 år	25 < år*
POJKAR					
Deltagartillfällen hösten 2021	7 176 314	4 830 508	2 211 842	1 187 072	78 186
Förändring sedan hösten 2020 (%)	3	6	23	21	68
FLICKOR					
Deltagartillfällen hösten 2021	5 301 375	3 175 235	1 124 228	466 413	41 863
Förändring sedan hösten 2020 (%)	3	4	18	13	60

* För personer med funktionsnedsättning finns igen övre åldersgräns.
Denna tabell ingår i uppföljning av statens stöd till idrotten 2022 (tabell 3.1.3.10).
Källa: Riksidrottsförbundet/LOK-stöd

Tabell 5. LOK-stöd 2022*, deltagartillfällen halvårsvis för vår, fördelade på åldersgrupper och kön samt förändring mellan sedan 2021

	7–12 år	13–16 år	17–20 år	21–25 år	25 < år**
POJKAR					
Deltagartillfällen våren 2022*	7 383 003	5 762 115	2 652 652	1 315 406	84 270
Förändring sedan våren 2021 (%)	15	12	20	36	148
FLICKOR					
Deltagartillfällen våren 2022*	5 439 278	3 970 729	1 431 780	530 779	46 192
Förändring sedan våren 2021 (%)	13	10	14	30	118

* Preliminära data för 2022.

** För personer med funktionsnedsättning finns igen övre åldersgräns.

Denna tabell ingår i uppföljning av statens stöd till idrotten 2022 (tabell 3.1.3.11).

Källa: Riksidrottsförbundet/LOK-stöd

LOK-stödsstatistiken om coronapandemins effekter på antalet deltagartillfällen utgjorde en del i den årliga uppföljningen av statens stöd till idrotten 2022. En analys av effekterna presenterades även i artikeln *Efter pandemin: Fler unga idrottare igen* (se idrottsforskning.se).

Under konferensen *Träffpunkt idrott 2023* medverkande CIF tillsammans med Riksidrottsförbundet och Svenska Parasportförbundet under programpunkten *Parasporten under pandemin och vad händer nu?* Här presenterade vi uppdraget och LOK-stödsunderlaget kring coronapandemin.

Generellt sett utgör LOK-stödet relativt bra datakvalité, eftersom det finns ekonomiska incitament för registrering. Då det inte finns någon över åldersgräns för deltagartillfällen för personer med funktionsnedsättning utgör detta sannolikt data med bra kvalitet. Ett problem är dock att det inte finns några incitament för att registrera deltagartillfällen för personer med funktionsnedsättning som är under 25 år. Ett annat problem med att följa stödet över tid är att reglerna för LOK-stöd förändras.

LOK-stödsdata som underlag för CIF:s indikatorer kan eventuellt utvecklas i framtiden. Till exempel använder Riksidrottsförbundet följande som parameter vid beräkning av Verksamhetsstöd SF Paraidrott: ”Genomsnitt av antal LOK-föreningar som redovisat minst 25 deltagartillfällen för funktionsnedsatta³⁵ föregående år och året dessförinnan”.³⁶ CIF för dialog med Svenska Parasportförbundet kring utveckling av nya indikatorer.

Forskningsfinansiering

CIF finansierar och fördelar statliga medel till idrottsforskning. Ett av CIF:s mål är att finansiera idrottsrelevant forskning av högsta vetenskaplig kvalitet. För att uppnå detta arbetar CIF med utlysning av forskningsbidrag till forskare. Bidragen söks i konkurrens och ansökningarna bedöms av experter inom olika områden. För 2024 års utlysning beslutade och beviljade CIF:s styrelse drygt 24 miljoner kronor.

CIF:s styrelse beslutade om en extra utlysning inom ramen för 2024 års utlysning, som en del i regeringsuppdraget – att följa upp funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet. En miljon kronor avsattes att fördela till projektbidrag inom området idrott för personer med funktionsnedsättning. Ordinarie granskningsprocess för 2024 års utlysning nyttjades för att identifiera ansökningar inom området. Totalt inkom 14 ansökningar, varav sju kunde komma i fråga för beviljning av medel utifrån gällande poänggränser.

³⁵ ”Föreningar som sökt och erhållit LOK-stöd och därutöver har minst 25 deltagartillfällen registrerade.”

³⁶ Riksidrottsförbundet. ”Verksamhetsstöd SF Paraidrott 2022–2023”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 3 mars 2022.

Ett av de sju projekten bedömdes av granskarna ha högsta kvalitet (kategori 1), och erhöll därför 100 procent av sökt belopp i ordinarie tilldelning. Därmed var den ansökan inte aktuell för den extra utdelningen. Tre projekt bedömdes av granskarna som kategori 2. De nådde poänggränserna för beviljning av medel, och erhöll en del av det sökta beloppet i ordinarie tilldelning. Resterande tre projekt (här benämnda kategori 3) nådde också poänggränserna, men erhöll inte bidrag i den ordinarie tilldelningen eftersom de placerade sig för lågt i rangordningen jämfört med övriga ansökningar.

Därmed var sex ansökningar i kategori 2 och 3 föremål för tilldelning av bidrag inom den extra utlysningen – idrott för personer med funktionsnedsättning. Detta resulterade i att ansökningarna i kategori 2 fick ett utökat bidrag med tillskott från den extra tilldelningen, samt att kategori 3-ansökningarna fick tilldelning (se tabell 6).

Tabell 6. Beviljade forskningsmedel från CIF inom området idrott för personer med funktionsnedsättning, 2024 års utlysning.

Projekttitel / Ämne / Sökande / Lärosäte	Sökt belopp (kr)	Tilldelat belopp ordinarie (kr)	Tilldelat belopp funktionsnedsättning (kr)	Tilldelat belopp totalt (kr)
IMU-sensor för analys av prestation inom rullstolsidrott från ett tränar och klassificerarperspektiv	500 000	500 000	-	500 000
Biomekanik				
Vanlandewijck, Yves				
Gymnastik- och Idrottshögskolan				
Idrott för unga med funktionsnedsättning - samverkan och utveckling för ökad delaktighet och inkludering	500 000	355 000	96 000	451 000
Pedagogik				
Kristén, Lars				
Högskolan i Halmstad				
Bättre idrott i förening för idrottare med intellektuell funktionsnedsättning	330 000	234 000	64 000	298 000
Idrottsvetenskap				
Ohlsson, Marie				
Mittuniversitetet				
Biomekaniska riskfaktorer för trycksår under rullstolskörning hos rullstolsidrottare	500 000	391 000	72 000	463 000
Biomekanik				
Bjerkefors, Anna				
Gymnastik- och Idrottshögskolan				
Jag klarar det! Främja fysisk aktivitet och idrott hos barn med medfödda hjärtfel	481 957	-	319 000	319 000
Hälsopromotion				
Arvidsson, Daniel				
Göteborgs universitet				
Digital träning för bättre balans – i samskapande med vuxna med intellektuell funktionsnedsättning	196 000	-	130 000	130 000
Hälsopromotion				
Bergens, Oscar				
Umeå universitet				
Att mäta fysisk kapacitet och självkänsla hos barn och unga med cerebral pares	483 777	-	320 000	320 000
Fysiologi				
Norrbom, Jessica				
Karolinska institutet				

Vid tidigare års utlysningar har inte ansökningar inom området idrott för personer med funktionsnedsättning särskilt markerats, som vid 2024 års utlysning. Därför kan vi inte med säkerhet säga att fler ansökningar inkommit inom området, men det är känslan. Det verkar alltså som om den extra miljonen givit ringar på vattnet och att utlysningen därmed kan anses som lyckad och uppfyllt sitt syfte.

Referenser

Centrum för idrottsforskning (2023). *Statens stöd till idrotten: uppföljning 2022*, Rapport 2023:1. Stockholm: Centrum för idrottsforskning.

Deaflympics. <https://www.deaflympics.com>

Paralympics. <https://paralympics.se>

Parasport Sverige. <https://www.parasport.se>

Regeringens proposition 2016/17:188. ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolicen”. https://www.regeringen.se/contentassets/0571a7504d49428292a6ab114e4b0263/nationellt-mal-och-inriktning-for-funktionshinderspolicen-prop-2016-17_188.pdf

Regeringsbeslut 2021-09-23. S2019/02213 S2021/06595. ”Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolicen under 2021–2031”. <https://regeringen.se/contentassets/cf8af503cbbc499894549da09ea685af/strategi-for-systematisk-uppfoljning-av-funktionshinderspolicen-under-2021-2031.pdf>

Regeringsbeslut 2022-04-21. Ju2022/01408/IAS. ”Uppdrag till Centrum för idrottsforskning”. <https://www.regeringen.se/contentassets/13566bff404d47b18bc4b20d9df2a8ce/uppdrag-till-centrum-for-idrottsforskning.pdf>

Regeringsbeslut 2022-12-22. Ju2022/03582 (delvis) Ju2022/03642 (delvis). ”Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende anslag”. <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=23314#:~:text=Anslagsposten%20har%20oberaknats%20som%2026%20000%20000%20kronor,strategi%20for%20systematisk%20uppfoljning%20av%20funktionshinderspolicen%20under%202021-2031>

Regeringskansliet. ”Mål för civila samhället och idrott”. Webbsida. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/civila-samhallet-och-idrott/mal-for-civila-samhallet-och-idrott/> (Hämtad 25 januari 2024.)

Riksidrottsförbundet. ”Begrepp kopplade till diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning”. Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 13 september 2022. <https://www.rf.se/download/18.5d77fe9418ced7d7d6431c1b/1704968615429/begrepp-kopplat-till-diskrimineringsgrunden-funktionsnedsattning.pdf>

Riksidrottsförbundet. ”Bidrag och stöd”. <https://www.rf.se/bidrag-och-stod/bidrag>

Riksidrottsförbundet. ”Föreskrifter om statligt lokalt aktivitetsstöd”. Fastställda av Riksidrottsstyrelsen 15 januari 2023. <https://www.rf.se/download/18.3d00015a187a3942b455a616/1695819057664/Foreskrifter%20om%20statligt%20lokalt%20aktivitetsstod%2020230115.pdf>

Riksidrottsförbundet. ”LOK-stöd”. <https://www.rf.se/bidragochstod/lok-stod>

Riksidrottsförbundet. ”RF:s Stadgar – I lydelse efter RF-stämman 2023”. <https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b711635/1693403151624/RFs%20stadgar.pdf>

Riksidrottsförbundet. ”Riktlinjer Projektstöd IF Anläggning Projektperiod 2022–2023”. Beslutad av generalsekreterare 19 oktober 2021.

<https://www.rf.se/download/18.4665efe718412b3921e1c1a/1666786443415/Riktlinjer%20för%20Projektstöd%20IF%20Anläggning%202022-2023.pdf>

Riksidrottsförbundet. "Riksidrottsförbundet 2022 – verksamhetsberättelse med årsredovisning".

<https://www.rf.se/download/18.2bb08082187a33ba80977d54/1682409830550/Verksamhetsberättelse%202022.pdf>

Riksidrottsförbundet. "Strategi 2025". <https://www.rf.se/rf-arbetar-med/strategi-2025>

Riksidrottsförbundet. "Uppdragsersättning SOK och SPK". Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 11 november 2019.

www.rf.se/download/18.63954b718479e7635aaada/1668535127267/Uppdragsersättning%20Sveriges%20Olympiska%20kommitté%20och%20Paralympiska%20kommitté.pdf

Riksidrottsförbundet. "Uppdragsersättning Svenska Parasportförbundet". Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 20 november 2021.

<https://www.rf.se/download/18.4665efe718412b3921e1811/1666784313968/Uppdragsersättning%20Parasportförbundet%202022-2023.pdf>

Riksidrottsförbundet. "Verksamhetsstöd RF-SISU distrikt Strategi 2025 2022-2023". Beslutat av generalsekreterare 26 oktober 2021, reviderad 7 februari 2022.

<https://www.rf.se/download/18.4665efe718412b3921e1c19/1666786443394/Riktlinjer%20över%20verksamhetsstöd%20RF-SISU%20distrikt%20Strategi%202025%202022-2023.pdf>

Riksidrottsförbundet. "Verksamhetsstöd SF Paraidrott". Beslutad av Riksidrottsstyrelsen 3 mars 2022.

<https://www.rf.se/download/18.4665efe718412b3921e17fe/1666784313639/Verksamhetsstöd%20SF%20Paraidrott%202022-2023.pdf>

Riksidrottsförbundet/SISU Idrottsutbildarna. "Verksamhetsinriktning 2022–2023".

<https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b7117bb/1664978264185/Verksamhetsinriktning%202022-23.pdf>

Special Olympics. <https://specialolympics.se>

Socialstyrelsen. <https://termbank.socialstyrelsen.se>

Svenska Dövidrottsförbundet. <https://www.svenskdovidrott.se>

Svenska Parasportförbundet & Sveriges Paralympiska Kommitté. "Årsredovisning 2022-01-01 – 2022-12-31 för Svenska Parasportförbundet & Sveriges Paralympiska Kommitté". <https://parasport.se/download/18.16f065da1883b9b085d33add/1684765577786/Årsredovisning%202022.pdf>

Sveriges riksdag. "Förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet".

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19991177-om-statsbidrag-till_sfs-1999-1177/

1177. <https://www.1177.se/>

Bilaga 1

Verksamhetsstöd paraidrott till specialidrottsförbunden 2022

Förbund	Kronor
Akademisk idrott	
Amerikansk fotboll (flaggfotboll och landhockey)	
Badminton	500 000
Bandy	
Bangolf	
Baseboll och Softboll	
Basketboll	760 000
Biljard	
Bilsport	
Bordtennis	690 000
Boule	400 000
Bowling	1 050 000
Boxning	
Brottning	510 000
Budo och Kampsport	290 000
Bågskytte	440 000
Casting	
Cheerleading	
Cricket	
Curling	620 000
Cykel	570 000
Danssport	540 000
Dart	
Draghundsport	
Dragkamp	
Dövidrott	710 000
Flygsport	
Fotboll	1 550 000
Friidrott	1 050 000
Frisbee	
Fäktning	
Golf	260 000
Gymnastik	990 000
Gång och vandring	
Handboll	630 000
Innebandy	1 120 000
Ishockey	
Islandshäst	
Issegling	
Judo	220 000
Kanot	700 000
Karate	250 000
Klättring	
Konståkning	

Korpen	
Motorsport	
Mångkamp	
Orientering	690 000
Padel	
Parasport	2 200 000
Ridsport	1 460 000
Rodd	
Rugby	
Segling	700 000
Simning	940 000
Skateboard	
Skidor	180 000
Skidskytte	
Skolidrott	
Skridsko (kälk- och rullidrott)	
Skyttesport	280 000
Sportdykning	
Squash	
Styrkelyft	460 000
Taekwondo	
Tennis	510 000
Triathlon	
Tyngdlyftning	
Varpa	
Vattenskidor och Wakeboard	110 000
Volleyboll	140 000
Totalt	21 520 000

Källa: Riksidrottsförbundet